

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Кафедра мовної підготовки іноземних
громадян

Co-funded by
the European Union

МАТЕРІАЛИ

**V Всеукраїнської науково-практичної
студентської онлайн-конференції
«НАУКОВА СПІЛЬНОТА СТУДЕНТІВ
XXI СТОЛІТТЯ»**

13 жовтня 2022 року

Суми 2022

УДК: 811'243:37(063)

Н 34

Редакційна колегія:

О. П. Сидоренко, кандидат педагогічних наук, доцент;

Л. В. Біденко, кандидат педагогічних наук, доцент;

С. С. Зайцева, кандидат наук із соціальних комунікацій

Н 34 Наукова спільнота студентів XXI століття : матеріали V Всеукраїнської науково-практичної студентської онлайн-конференції / упоряд. : О. П. Сидоренко, С. С. Зайцева, Т. Г. Чернишова. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 141 с.

Матеріали містять тексти доповідей учасників V Всеукраїнської науково-практичної студентської онлайн-конференції «Наукова спільнота студентів XXI століття». Збірник матеріалів конференції підготовлено в рамках першого етапу реалізації Модуля Жан Моне «Європейські цінності міжкультурного діалогу в галузі освіти: міждисциплінарний та інклюзивний підходи» («European values of intercultural dialogue in education: interdisciplinary and inclusive approaches» – EUROVALID), номер 101085224.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Відповідальність за зміст, правдивість наведених наукових результатів дослідження несуть автори опублікованих матеріалів.

УДК: 811'243:37(063)

© Колектив авторів, 2022
© Сумський державний університет, 2022

Н. А. Пилипенко-Фріцак, викладач кафедри мовної підготовки іноземних громадян, м. Суми, Сумський державний університет. Гавісіддаша Карібасамма Гаанашрі, студентка МЦ.м-129, Індія

ТРАДИЦІЙНИЙ ІНДІЙСЬКИЙ ТАНЕЦЬ ЯК ФОРМА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Однією з характерних рис ХХІ століття є глобальний розвиток взаємозв'язків континентів, країн, народів в усіх сферах суспільного життя. Особливе місце цьому процесі займає взаємодія між представниками різних культур – міжкультурна комунікація.

Зазначимо, що поняття комунікації ми розглядаємо у широкому сенсі як обмін інформацією між індивідами за допомогою загальної системи символів, який може здійснюватися вербальними та невербальними засобами. Під міжкультурною комунікацією розуміємо адекватне взаєморозуміння учасників комунікативного акту – представників різних національних культур. З культурно-семантичної точки зору будь-який феномен культури (явище, процес, подія тощо) є символічним, через що може бути розглянутий як той, що має та висловлює певну інформацію, тобто комунікативний акт.

У культурі кожного народу та етносу значне місце займає танцювальне мистецтво, де художні образи створюються засобами рухів тіла людини. Кожен танець відповідає характеру й духу того народу та етносу, де він зародився. Мова мистецтва є одним із досконалих способів прилучення людини до соціуму [2, с. 92], до культурного надбання певного етносу. Оскільки знаковий, комунікативний характер притаманний танцювальним рухам від початку створення, вони (рухи) визначаються в якості знаків, а танець – знаковою системою [1, с. 66]. Отже, танець являє собою своєрідну мову (мову у дії, танцювальну мову) і є специфічною формою комунікації не лише з партнером / партнерами, але й із соціумом, з іншими культурами, оскільки є об'єктивним образом певної культури. На підставі вищезазначеного та, послуговуючись культурологічними дослідженнями

танцювального мистецтва [1; 2], пропонуємо розглянути танець, а саме, традиційний індійський танець як форму міжкультурної комунікації.

Традиційна індійська хореографія має глибинні світоглядні та соціокультурні основи. Щоб осягнути філософсько-релігійні глибини індійського танцювального мистецтва, звернемося до історії/міфології творення танцю та розглянемо етапи його розвитку:

1 етап – *давній* – зародження індійського танцю та формування його філософсько-світоглядних засад. За індійською міфологією спочатку танцем опанував бог Шива – один із верховних богів в індійському пантеоні та покровитель танцю: Земля рухається ногами Шиви, а всесвіт і планети – його руками, тому, як сказано у Ведах, уся природа сповнена танцю. Саме під час танцю бог Шива створив із хаосу всесвіт. Танець Шиви має три частини: руйнування, єднання (ідея миру і спокою), обдарування (проникнення Шиви у серце кожної людини та повна перемога добра над злом, відтворення життя та вічний цикл творення). Одночасно Шива є великим вчителем йоги (Йогешвара), що позначилося і на танцювальному мистецтві: традиційна індійська хореографія глибоко сакральна, в ній присутній йогічний аспект – досягнення просвітлення (нірвани). Як і філософія Індії, класичний індійський танець формувався на засадах міфології, давніх релігій та Ведичної літератури.

2 етап – *середній* – неприйняття європейцями індійського танцю та перенесення його у храми, які стали центрами зосередження мистецтва. Саме зосередження танцю у стінах релігійних споруд перетворило його у культ, ритуальне храмове дійство; танець став формою молитви, поклоніння богам, священним текстом. У другій половині XIX століття з посиленням панування Британії в Індії почалося згасання традиційної хореографії, оскільки британська мораль засуджувала храмові культу, у тому числі танцювальне мистецтво.

3 етап – *новий* – реконструкція традиційної індійської храмової хореографії та повернення танцювальному мистецтву духовності та

світоглядного, філософського значення. Отже, класичний індійський танець зазнав багатьох змін, модернізацій та заборон. Але майже все його багатство, філософські, соціокультурні основи збереглися до наших днів, не втративши насамперед своєї традиційної релігійності. Це підтверджують танцювальні сюжети, героями яких, як і раніше, є Боги, піднесення танцю до молитви та способу поклоніння Богам. Про колишню релігійність свідчить і традиційний індійський танцювальний костюм, що дійшов до наших днів; це не лише красивий одяг, він є цілком символічним, підкреслює божественне походження танцю. Кожна деталь костюма, кожна прикраса, грим, уся гама кольорів є своєрідним символом, що допомагає танцюристам-акторам передати глибинний зміст, закладений у танці.

Важливою деталлю філософії індійського танцю є прикраси, які танцюристки носять на особливих місцях, що позначаються як чакри – центри концентрації психічної (космічної) енергії тіла людини. Є вісім основних чакр, і кожна пов'язана з деякими аспектами існування людини [3]. Спеціальні прикраси, які одягають танцюристи під час танців, посилюють функції певних чакр. Так, ноги є зосередженням першої (кореневої) чакри – Муладхара. Вважається, що саме через ноги людина живиться земною енергією, яка розподіляється по решті енергетичних центрів. Тому танець виконується босоніж, а для посилення функцій цієї чакри виконавицям допомагають срібні браслети. Для активації чакри Аджна (третього ока), яка є зосередженням сили просвітлення, ясновидіння, духовної енергії та накопичення мудрості, танцівниці використовують бінді – темну крапочку або коштовну прикрасу, яка кріпиться у центрі між бровами.

Філософсько-релігійний символізм закладений у кольоровій гамі танцювальних костюмів; кожен колір має певне значення, відповідає певному персонажу, образу. Так, жовтий символізує знання та вчення, щастя, гармонію, силу розуму та відповідає богам Вішну, Шиві, Ганеші; червоний уособлює образ чистоти та нареченої, символізує богиню Шакті; помаранчевий колір вогню символізує чистоту та очищення та богиню

Лакшмі; синій символізує силу, владу, мужність, боротьбу зі злом та відповідає воїнам; зелений уособлює світ, щастя, спокій розуму та відповідає богиням індійського пантеону; білий колір є синтезом основних семи кольорів, несе у собі частину кожного з них і символізує святість, чистоту і знання, персоніфікує богині Сарас-ваті; чорний є знаменням усього поганого, символізує розпад і смерть, кінець матеріального існування і кінець часів, уособлює богиню Калі та бога Шиву в руйнівній його іпостасі.

Особливу роль у класичному індійському танці мають пози й рухи (мудри – різноманітні позиції пальців, хаста – жести рук, численні рухи очима, головою, шиєю). Усі лінії, які малюють танцівниці, мають філософський сенс, символічне значення. Наприклад, усі рухи танцю Шиви – це універсальні графічні символи: коло символізує красу та силу, трикутник – баланс та гармонію, вісімка є символом безмежності й нескінченності. Разом із танцювальним костюмом, символічною гамою кольорів, прикрасами, гримом, мехенді (розписом хною на тілі) та музичним супроводом рухи індійського танцю складаються у єдину систему, яка ґрунтується на світоглядних, семіотичних та ціннісних засадах індійського етносу і являє собою своєрідне мімічне спілкування.

Отже, традиційний індійський танець має глибинні філософські, світоглядні та соціокультурні засади, являє собою невіддільну частину культурної спадщини Індії, що пов’язує минуле і сьогодення, є специфічною формою міжкультурної комунікації та візуальним втіленням світоглядних, семіотичних та ціннісних засад давньої Індії.

Список використаних джерел

1. Герц І. І. Культурологічні засади вивчення танцю як форми комунікації. *Культура і сучасність*. 2018. № 1. С. 63-68.
2. Захарова О. В. Мистецтво як комунікативна одиниця. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип.52, т.1. С. 91-97.
3. Paramhans Swami Maheshwarananda. *The Hidden Powers in Humans: Chakras and Kundalini*. Vienna, Austria : Ibero Verlag – European University Press, 2008. 250 p.